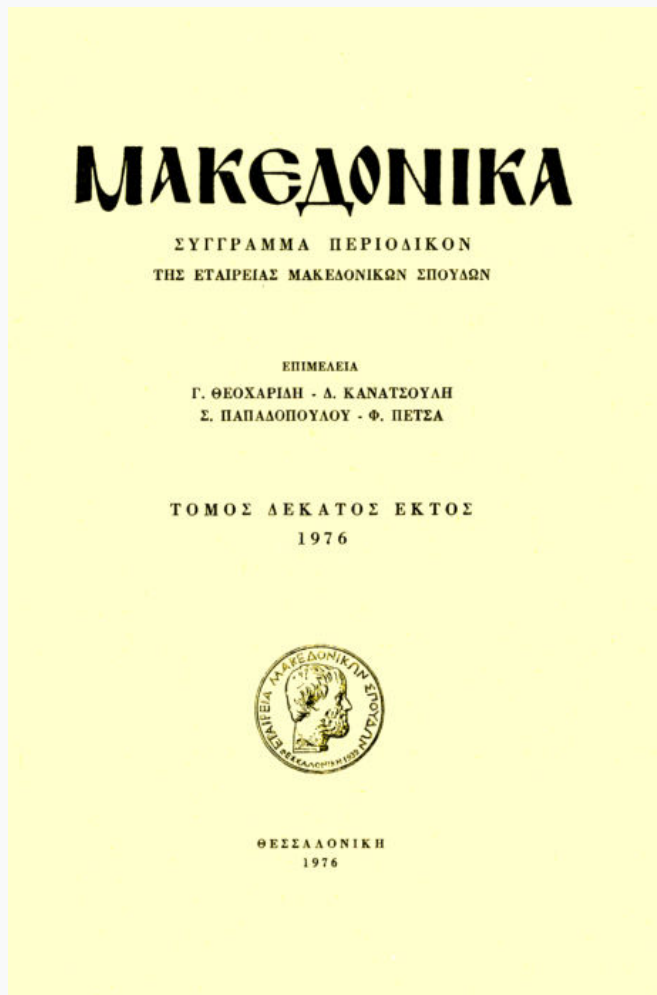

Μακεδονικά

Vol 16, No 1 (1976)

Ελληνο-σερβικό ιστορικό συμπόσιο Καβάλας (7-10 Νοεμβρίου 1976)

Ιωάννης Α. Παπανδριανός

doi: [10.12681/makedonika.648](https://doi.org/10.12681/makedonika.648)

Copyright © 2015, Ιωάννης Α. Παπανδριανός

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

To cite this article:

Παπανδριανός Ι. Α. (1976). Ελληνο-σερβικό ιστορικό συμπόσιο Καβάλας (7-10 Νοεμβρίου 1976). *Μακεδονικά*, 16(1), 361–363. <https://doi.org/10.12681/makedonika.648>

τές ἀναφέρουν συχνά τὰ πολλά δῶρα τοῦ Νείλου στὸν Οἰκουμενικὸ Πατριάρχη¹. Τὸ γράμμα τοῦ Νείλου μὲ τὸν κατάλογο τῶν δώρων στὸν V. A. Korobov, ποῦ ἐτοιμαζόταν νὰ πᾶ ἡ στήν Κωνσταντινούπολη, δημοσιεύθηκε ἀπὸ τὸ N. P. Lihačev².

β) Ἄλλο κείμενο τοῦ Νείλου, στὴ ρωσικὴ γραμματεία, εἶναι ἓνα γράμμα λειτουργιολογικοῦ περιεχομένου. Τὸ γράμμα αὐτὸ τὸ ἔστειλε ὁ Νείλος ἢ στὸν Georgij Dimitrievič³ ἢ στὸν Jurij Tjutin «Ἑλληνα καὶ συγγενή του»⁴, καὶ ἀναφέρεται στὴν ὕψωση τοῦ Ἁρτου τὴν ἑβδομάδα τῆς Διακαινησίμου⁵.

γ) Τὸ τελευταῖο κείμενο ἀπὸ τὰ γνωστὰ τοῦ Νείλου εἶναι ἓνα γράμμα του στὸ γιὸ τοῦ ἡγεμόνα, τὸ Jurij Ivanovič. Ὁ Jurij Ivanovič (1480-1536) εἶναι ὁ δεῦτερος γιὸς τοῦ ἡγεμόνα Ἰβάν Γ' καὶ τῆς Ζωῆς-Σοφίας Παλαιολογίνας⁶ καὶ εἶχε, σὺν πρίγκηπας, τὴ διοίκηση σὲ τέσσερις περιοχὲς (Dmitrovskij, Zvenigorodskij, Kašinskij καὶ Uglickij), ποῦ μιὰ ἀπὸ αὐτὲς ἦταν στὴν ἐπαρχία τοῦ ἐπισκόπου Νείλου. Τὸ γράμμα τοῦ Νείλου πρέπει νὰ εἶναι ἀπάντηση σὲ γράμμα τοῦ Jurij Ivanovič, ποῦ δὲ βρέθηκε ὡς σήμερα, στὸν ἐπίσκοπο. Ὁ Jurij Ivanovič στὶς φροντίδες του νὰ χτίσῃ μιὰ ἐκκλησία ἔμαθε ὅτι ἔπρεπε ἓνας ἐργάτης καὶ σκοτώθηκε μέσα σ' αὐτήν. Ὁ πρίγκηπας τότε ἀπευθύνθηκε στὸν ἐπίσκοπο μὲ δύο ἐρωτήσεις: 1) νὰ γίνουν τὰ ἐγκαίνια τῆς ἐκκλησίας, ὅταν μέσα σ' αὐτὴ σκοτώθηκε κάποιος; καὶ 2) νὰ ψαλῆ νεκρώσιμη ἀκολουθία στὸ σκοτωμένο; Ὁ ἐπίσκοπος Νείλος ἀπάντησε καταφατικά καὶ στὶς δύο ἐρωτήσεις τοῦ πρίγκηπα⁷.

Τέλος, τὰ δύο τελευταῖα κείμενα (β καὶ γ), εἶναι πιθανὸ νὰ χρησιμοποιήθηκαν ἀργότερα ἀπὸ τὸ Μάξιμο τὸ Γραϊκό⁸.

Ἰδρυμα Μελετῶν Χερσονήσου τοῦ Αἴμου

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Κ. ΠΑΠΟΥΛΙΔΗΣ

ΕΛΛΗΝΟ-ΣΕΡΒΙΚΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΣΥΜΠΟΣΙΟ ΚΑΒΑΛΑΣ (7-10 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1976)

Τὸ Ἰδρυμα Μελετῶν τῆς Χερσονήσου τοῦ Αἴμου τῆς Θεσσαλονίκης καὶ τὸ Βαλκανιολογικὸ Ἰνστιτούτο τῆς Σερβικῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιστημῶν τοῦ Βελιγραδίου διοργάνω-

1. «Spiski vладыki Tverskogo Nila, čto poslan byl k patriarhu v v Car'gorod». Στὰ Akty sobrannye... Arheografičeskoj ekspedicej, T.I, St. Peterburg 1836, σ. 339. Πρβλ. καὶ N. P. Lihačev, Paleografičeskoe značenie bumažnyh vodžanyh znakov, μέρος I, St. Peterburg 1899, σ. XXX-XXXII. V. S. Ikonnikov, Opyt russkoj Istoriografii, μέρος II, βιβλίο 2, Κίεβο 1908 [=Βλ. καὶ τ. II, στὴ φωτομηχανικὴ ἀνατύπωση τῶν ἐτῶν 1891-1908, Osnabruck, Otto Zeller, 1966], σ. 995. S. M. Solov'ev, Istorija Rossii s drevnejših vremen, βιβλίο III, Μόσχα 1960, σ. 333-334.

2. N. P. Lihačev, ὀ.π., σ. XXX-XXXII.

3. N. Nikol'skij, Materialy dlja istorii drevnerusskoj duhovnoj pis'mennosti, 3: Poslanie Nila, episkopa Tver'skogo, k nekoemu vel'moze Georgiju Dmitrievicu o vozdvizenii Presvjatyja i o artose, «Hristianskoe Čtenie» 1909, σ. 1115-1119.

4. V. S. Ikonnikov, ὀ.π., σ. 460.

5. N. Nikol'skij, ὀ.π.

6. Ὁ πρῶτος γιὸς τους, ὁ Βασίλειος Δ', διαδέχτηκε τὸν Ἰβάν Γ' στὸ θρόνο τῆς Μόσχας (1505-1534).

7. Τὸ κείμενο στὰ σλαβονικά βρίσκεται στὴ Μόσχα, στὸ Central'nij Gosudarstvennii Arhiv Drevnih Aktov, τῆς Ἀκαδημίας Ἐπιστημῶν τῆς ΕΣΣΔ, στὴ Συλλογὴ Mazurin, Φ. 196, ἀριθ. 642, ff 349-350 καὶ δημοσιεύτηκε ἀπὸ τὴν V. G. Brjusova, ὀ.π., σ. 186-187.

8. Πρβλ. V. G. Brjusova, ὀ.π., σ. 182 καὶ 184.

σαν από τις 7 ως τις 10 Νοεμβρίου του 1976 στην Καβάλα το πρώτο κοινό επιστημονικό Συμπόσιο με θέμα «Η συνεργασία Έλλήνων και Σέρβων κατά τους άπελευθερωτικούς τους αγώνες, 1804-1830».

Τά οργανωτικά θέματα του Συμποσίου ανέλαβε μία επιτροπή, που την άποτελοΰσαν οι έξης: Πρόεδρος, ο Καθηγητής Δ. Δελιβάνης. Άντιπρόεδρος, ο Άκαδημαϊκός V. Čubriloνić. Γενικός Γραμματέας, ο Διευθυντής του Ι.Μ.Χ.Α. Κ. Μητσάκης, Ταμίας, ή Όλγα Παναγιωτίδου. Μέλη, ο Έπιστημονικός Συνεργάτης του Ι.Μ.Χ.Α. Ι. Παπαδριανός και ο Έπιστημονικός Συνεργάτης του Βαλκανιολογικού Ίνστιτούτου του Βελιγραδίου D. Antonićević.

Η επίσημη έναρξη του Συμποσίου έγινε την Κυριακή, 7 Νοεμβρίου, τὸ πρωί. Χαιρετισμούς πρὸς τοὺς συνέδρους άπήύθυναν ο Ύπουργὸς Βορείου Ἑλλάδος, οί Ἐκπρὸσωποι τῶν δυὸ Ίδρυμάτων, ὁ Ἐκπρὸσωπος τοῦ Ὑπουργείου Πολιτισμοῦ καὶ Ἐπιστημῶν, καθὼς καὶ ὁ Νομάρχης καὶ ὁ Δήμαρχος Καβάλας. Μετὰ τὴν ἐπίσημη έναρξη τοῦ Συμποσίου, οί συνέδροι ἐπισκέφθηκαν τὸν ἀρχαιολογικὸ χῶρο τῶν Φιλίππων, ὅπου τοὺς ξενάγησε ὁ Καθηγητὴς Σ. Πελεκανίδης καὶ ὁ Ἐπιμελητὴς Βυζαντινῶν Ἀρχαιοτήτων Ἀνατολικῆς Μακεδονίας καὶ Θράκης Χ. Μπακιρτζής.

Οί ἀνακοινώσεις έγιναν τὴ Δευτέρα, Τρίτη καὶ Τετάρτη, δηλαδὴ στίς 8, 9 καὶ 10 Νοεμβρίου. Τά θέματα, στὰ ὁποία ἀναφέρθηκαν οί ἐνδιαφέρουσες ἀνακοινώσεις τοῦ Συμποσίου, ἦταν τὰ ἑξῆς:

1. Σχέσεις Ἑλλήνων καὶ Σέρβων πρὶν ἀπὸ τὶς ἐπαναστάσεις (πολιτικὲς καὶ οικονομικὲς σχέσεις, Θούρια τοῦ Ρήγα Φεραίου στὴ βιβλιοθήκη τοῦ Novi Sad, ἀστριακὰ ἔγγραφα γιὰ τὸν Πρωτομάρτυρα αὐτὸν κ.λ.).

2) Ἡ πρώτη σερβικὴ ἐπανάσταση 1804-1813 καὶ οί Ἕλληνες (ἡ συμμετοχὴ τῶν Μακεδόνων καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων τοῦ Σεμλίνου στὴν ἐπανάσταση, ὁ Καραγιώργης καὶ ἡ Φιλικὴ Ἐταιρεία, ἱστορικὲς μαρτυρίες γιὰ τὴν πρώτη σερβικὴ ἐπανάσταση κ.λ.

3) Σχέσεις Ἑλλήνων καὶ Σέρβων κατὰ τὴν περίοδο 1815-1821 (ἡ δημιουργία τῆς αὐτονομῆς ἡγεμονίας τῆς Σερβίας, ἡ Φιλικὴ Ἐταιρεία καὶ οί ἐπαφές τῆς μετὸς Σέρβους, τὰ σχέδια τοῦ ἡγεμόνα Miloš Obrenović γιὰ τὴ σερβοελληνικὴν συνεργασία, μιὰ ἀνέκδοτη ἑλληνικὴ ἐπιστολὴ γιὰ τὴ δευτέρη σερβικὴ ἐπανάσταση κ.λ.).

4) Σχέσεις Ἑλλήνων καὶ Σέρβων κατὰ τὴν ἑλληνικὴ ἐπανάσταση 1821-1830 (ἡ συμμετοχὴ τῶν Σέρβων καὶ τῶν Μαυροβουνίων στὴν ἑλληνικὴ ἐπανάσταση, ἡ πολιτικὴ τοῦ Σέρβου ἡγεμόνα Miloš Obrenović ἐναντι τῆς ἐπανάστατημένης Ἑλλάδος, ἡ ἐξέγερση τῶν Σέρβων ὡς παράδειγμα γιὰ τὴν ἑλληνικὴ ἐπανάσταση τοῦ 1821 κ.λ.).

5) Οί ἐκκλησιαστικὲς σχέσεις Σέρβων καὶ Ἑλλήνων κατὰ τὸ 19ο αἰῶνα.

6) Ἡ ἀπόληψη τῶν ἱστορικῶν γεγονότων τῆς περιόδου 1804-1830 στὸν τύπο καὶ στὴ λογοτεχνία τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Σερβίας, καὶ

7) Ὀλογραφικὰ στοιχεῖα ἀπὸ τὴ ζωὴ τῶν ἐπανάστατημένων Ἑλλήνων καὶ Σέρβων.

Παραθέτουμε πρὸ κάτω τὶς εἰσηγήσεις μετὴ σειρά πὸ ἀνακοινώθηκαν. Ἡ λέξη *σερβ.* μέσα σὲ παρένθεση, πὸ βρῖσκεται στὸ τέλος τοῦ τίτλου ὀρισμένων ἀνακοινώσεων, σημαίνει ὅτι οί ἀνακοινώσεις αὐτὲς έγιναν στὴ σερβοκρατικὴ γλῶσσα: Α. Β α κ α λ ο π ο ὕ λ ο υ, Ἡ ἔθνη ἐξέγερση τῶν Σέρβων ὡς παράδειγμα γιὰ τὴν ἑλληνικὴ ἐπανάσταση τοῦ 1821. Π. Ἐ ν ε π ε κ ῖ ὀ η, Ἡ ἀνάγκη μιᾶς διπλωματικῆς ἐκδόσεως τοῦ συνόλου τῶν ἀστριακῶν ἐγγράφων γιὰ τὸν Ρήγα Βελεστινλή. Κ. Β α β ο ὕ σ κ ο υ, Ἐκκλησιαστικαὶ σχέσεις Σέρβων καὶ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου κατὰ τὸν 19ο αἰῶνα. Σ. Γ α ν γ ῖ λ ο ν ῖ, Οί καταγόμενοι ἀπὸ τὴ Μακεδονία Ἕλληνες καὶ Κουτσόβλαχοι ἔμποροι τοῦ Σεμλίνου καὶ ἡ πρώτη σερβικὴ ἐπανάσταση (σερβ.). V. Κ ρ ε σ τ ῖ ὀ, Ἡ ἀπόληψη τῆς ἑλληνικῆς ἐπανάστασης στὴ σερβικὴ λογοτεχνία (σερβ.). Σ τ. Π α π α ὀ π ο ὕ λ ο υ, Τὸ «Γενικὸν Σχέδιον» τῆς Φιλικῆς Ἐταιρείας καὶ οί ἐπαφές μετὸς Σέρβους. D. Κ η ε ζ ε ν ῖ ὀ, Ὁ Μέντερινος

καὶ ἡ ἑλληνικὴ ἐπανάσταση 1821-1829 (σερβ.). Α. Βρανούση, Θεοῦρια τοῦ Ρήγα καὶ τοῦ Εἰκοσιένα σὲ δύο χειρόγραφα τοῦ Novi Sad. Ἑλληνικά κείμενα καὶ σερβικὲς μεταφράσεις ἀπὸ τὰ κατάλοιπα τοῦ Jovan Sterija Popović. Ε. Πρωτοψάλτη, Σέρβοι καὶ Μαυροβούνιοι φιλέλληνες κατὰ τὸν ἀγῶνα τῆς ἑλληνικῆς ἀνεξαρτησίας. D. Antonijević, Οἱ ἐνδυμασίες τῶν Σέρβων καὶ τῶν Ἑλλήνων ἐπαναστατῶν (σερβ.). V. Stojančević, Τὰ σχέδια τοῦ ἡγεμόνα Miloš Obrenović γιὰ τὴ σερβοελληνικὴ συνεργασία ἐναντίον τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας (σερβ.). Σ. Λουκάτου, Σέρβοι, Μαυροβούνιοι καὶ Βόσνιοι μαχητὲς τῆς ἑλληνικῆς ἀνεξαρτησίας 1821-1829. D. Lukáč, Ἡ Φιλικὴ Ἐταιρεία καὶ ὁ Καραγιώργης (σερβ.). Β. Σφύρορα, Ἄγνωστοι εἰδήσεις γιὰ τὸ ἐπαναστατικὸ κίνημα τοῦ 1807 στὴν Ἑλλάδα. I. Παπαδριανός, Ἡ «Ἱστορία τῶν Σλαβο-Σέρβων» τοῦ Καστοριανοῦ Τριανταφύλλου Δούκα καὶ ἡ σημασία της γιὰ τὴν πρώτη σερβικὴ ἐπανάσταση. M. Stojanović, Ἐπαναστατικὰ τραγούδια τῶν χαϊδούκων, τῶν κλεφτῶν καὶ τῶν Σουλιωτῶν (σερβ.). Κ. Σβολόπουλου, Ὁ ἑλληνικὸς τύπος ἀπέναντι στοῦ σερβικῶ πρόβλημα, 1804-1830. K. Džambozovski, Οἱ Ἕλληνες στὴν πρώτη σερβικὴ ἐπανάσταση (σερβ.). Α. Ἀγγελοπούλου, Ἡ ἐκκλησιαστικὴ χειραφέτησις τῆς Σερβικῆς Ἡγεμονίας: Συμβολὴ εἰς τὰς πνευματικὰς σχέσεις Ἑλλήνων καὶ Σέρβων κατὰ τὴν περίοδον 1823-1833. Α. Καρανάση, Μία ἀνέκδοτη ἑλληνικὴ ἐπιστολὴ ἀπὸ τὸ Novi Sad ἀναφερόμενη στὴ δευτέρη σερβικὴ ἐπανάσταση (1815). Γ. Βούρη, Γεώργιος Παπάζογλου: Ἐνας Ἡπειρώτης στὴν ὑπηρεσία τοῦ Σέρβου ἡγεμόνα Miloš Obrenović.

Στὸ τέλος ὁ Πρόεδρος τοῦ I.M.X.A., Καθηγητῆς Δ. Δελιβάνης, ἔκανε ἀνασκόπηση τῶν ἐργασιῶν τοῦ Συμποσίου.

Ἰδρυμα Μελετῶν Χερσονήσου
τοῦ Αἴμου

ΙΩΑΝΝΗΣ Α. ΠΑΠΑΔΡΙΑΝΟΣ

ΔΥΟ ΕΓΓΡΑΦΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΝΕΟΧΩΡΟΥΔΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Δημοσιεύομε παρακάτω δύο ἐγγράφα, ἀνέκδοτα ἀπὸ ὅσο γνωρίζομε, ποὺ μᾶς παρέχώρησε ὁ κ. Σωτήριος Τόλης, κάτοικος Νεοχωροῦδας Θεσσαλονίκης. Γιὰ τὴν ἀκρίβεια πρόκειται γιὰ ἀντίγραφα δύο ἐπιστολῶν: 1) «...τῶν ἐγκριτοτέρων τοῦ χωριοῦ Νεοχωροῦδα, κατὰ Φεβρουάριον τοῦ 1888» πρὸς τὸν μητροπολίτη Θεσσαλονίκης, καὶ 2) τῆς Μουχταροδημογεροντίας τοῦ ἴδιου χωριοῦ πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο Κωνσταντινουπόλεως.

Στὴν πρώτη ἐπιστολὴ οἱ ἐγκριτότεροι κάτοικοι τῆς Νεοχωροῦδας παρακαλοῦν τὸν μητροπολίτη Θεσσαλονίκης, νὰ μὴ χειροτονήσῃ ἱερέα τὸν Ἀντώνιο, γιὸ τοῦ κουτζάμπαση Χρήστου Οὐζούν, γιὰτὸ ὁ Ἀντώνιος αὐτὸς «ὑπάρχει ἀμαθῆς» στὰ τῆς θρησκείας, εἶναι γιὸς «τοσοῦτον ἀδίκου πατρὸς» καὶ ἀκόμα θέλει νὰ ἐξαγοράσῃ τὴν ἱερωσύνη μὲ χρήματα.

Μὲ τὴ δευτέρη ἐπιστολὴ ἡ Μουχταροδημογεροντία τῆς Νεοχωροῦδας προσφεύγει τὸ 1907 «πρὸς τὴν Μητέρα Μεγάλην τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν» καὶ παρακαλεῖ «θερωδὸς καὶ μετὰ δακρῶν νὰ περιφουρήσῃ τὰ δίκαιά» της, γιὰτὸ ἡ τουρκικὴ διοίκηση ζητεῖ τὰ κλειδιά τῆς ἐκκλησίας, γιὰ νὰ τὰ παραδώσῃ στοὺς σχισματικούς, ποὺ ἀριθμητικὰ ὑστεροῦν κατὰ πολὺ τῶν ἑλληνοφρόνων κατοίκων τοῦ χωριοῦ. Εἶναι συγκινητικὴ ἡ σθεναρὴ ἀντίστασις—γνωρὶμῃ ἄλλωστε σ' ὀλόκληρη τὴν Μακεδονία τὴν ἐποχὴ αὐτὴ—τῶν κατοίκων τῆς Νεοχωροῦδας νὰ κρατήσουν τὴν ἑλληνικότητά τους καὶ τὴ θρησκεία τῶν πατέρων τους.

1

Παναγιώτατε Δέσποτα

Ἐξαιφνης ἀκούομεν ὅτι τινες τῶν χυδαίων τοῦ χωριοῦ μας σννενοῦμενοι μετὰ τοῦ ὁμοίου αὐτῶν Κουτζάμπαση κυρίου Χρήστου Οὐζούν ἐλθόντες εἰς τὴν I. Μητρόπωλιν ζητοῦσαν